

RAPPORT FOR 3. KVARTAL 2016

Juli - september (urevidert)

OM KOMMUNALBANKEN

Kommunalbanken AS ble organisert som et aksjeselskap 1. november 1999, som en videreføring av statsbanken Norges Kommunalbank, etablert i 1926. Bankens hovedmål er å sikre gode lånevilkår og stabil tilgang til finansiering for kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre som utfører kommunale oppgaver.

FINANSIELLE NØKKELTALL

(Beløp i NOK 1 000 000)	januar-september 2016	januar-september 2015	2015
Resultat			
Netto renteinntekter	1 542	1 194	1 642
Kjernereresultat ¹	1 041	775	1 043
Resultat før skatt	337	1 496	2 583
Resultat etter skatt	253	1 092	1 870
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	3,05%	16,49%	20,84%
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernereresultat) ²	12,54%	11,77%	11,70%
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,08%	0,32%	0,42%
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernereresultat) ²	0,32%	0,23%	0,23%
Utlån			
Utbetaling nye lån	33 132	30 367	46 757
Samlede utlån ³	261 251	248 353	254 421
Likviditet³	119 453	157 592	146 611
Innlån			
Nye innlån	64 103	59 395	68 644
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	1 137	841	2 979
Tilbakebetaling	60 099	91 470	110 604
Samlede innlån ³	378 437	402 583	400 894
Forvaltningskapital	421 652	460 995	449 361
Egenkapital			
Egenkapital	12 022	11 417	12 202
Totalkapitaldekning	20,43%	18,02%	18,81%
Kjernekapitaldekning	17,44%	15,76%	16,53%
Ren kjernekapitaldekning	15,96%	14,33%	15,09%
Liquidity coverage ratio (LCR)⁴			
Totalt	1 234%	856%	1 418%
NOK	2 308%	231%	3 855%
EUR	1 249%	852% ⁵	530% ⁵
USD	104%	104%	54%
AUD	Uendelig	Uendelig	Uendelig
JPY	2 814%	77%	525%

¹ Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter etter skatt og andel tilordnet fondsobligasjonseiere (253 millioner kroner, (0,75*1 070 mill kroner) - 15 mill kroner). Resultatmålet inkluderes for å gi relevant informasjon om selskapets underliggende drift.

² Annualisert avkastning etter skatt i prosent av gjennomsnittlig kapital

³ Hovedstol

⁴ Liquidity coverage ratio (LCR) er et mål på den regulatoriske likviditetsreserven. LCR er definert som beholdning av likvide eiendeler over netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode 30 kalenderdager frem.

⁵ EUR var ikke en signifikant valuta på dette tidspunktet

GOD UNDERLIGGENDE DRIFT

Kommunalbanken oppnådde netto renteinntekter på 572 millioner kroner i tredje kvartal, opp fra 391 millioner kroner i samme periode i 2015. Økningen skyldes vekst i bankens utlånsportefølje og økte marginer.

RESULTAT

Resultat etter skatt i tredje kvartal 2016 var 198 millioner kroner, mot 572 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor. Netto renteinntekter i kvartalet var på 572 millioner kroner, en økning fra 391 millioner kroner fra samme periode i fjor. Økningen skyldes stabile marginer fra virksomheten og en god utlånsvekst gjennom første del av året. Resultatet preges av urealiserte tap fra verdsettelse av finansielle instrumenter som beløper seg til 256 millioner kroner, mot en gevinst på 439 millioner kroner i samme periode i 2015. De urealiserte tapene kommer i hovedsak fra bankens innlånsvirksomhet som følge av lavere kredittpåslag i internasjonale finansmarkeder. Det har også vært endring i andre markedsparametere som påvirker verdien av bankens finansielle derivater og som gir urealiserte tap. Bankens finansielle instrumenter holdes normalt til forfall og de urealiserte verdiendringenes effekt på resultatet reverseres ved en reversering i

markedsbevegelsene eller når instrumentet forfaller.

Driftskostnadene hittil i år beløper seg til 127 millioner kroner mot 106 millioner kroner i samme periode i 2015. Økningen skyldes økte personalkostnader knyttet til styrking av kontroll- og rapporteringsfunksjoner og økte avskrivninger knyttet til nytt finanssystem som ble tatt i bruk i slutten av 2015. Driftskostnadene (annualisert) utgjør 0,04 prosent av forvaltningskapitalen.

Kommunalbanken oppnådde en avkastning på egenkapitalen på 3,05 prosent (annualisert) i årets ni første måneder. Justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter var egenkapitalavkastningen på 12,54 prosent.

UTLÅN

Utlånsporteføljen var ved utgangen av kvartalet på 261,3 milliarder kroner. Porteføljen er dermed redusert med 1,7 milliarder kroner i kvartalet, tilsvarende en reduksjon på 0,7 prosent. I tredje kvartal 2015 var utlånsveksten på minus 1,9 prosent. Den samlede

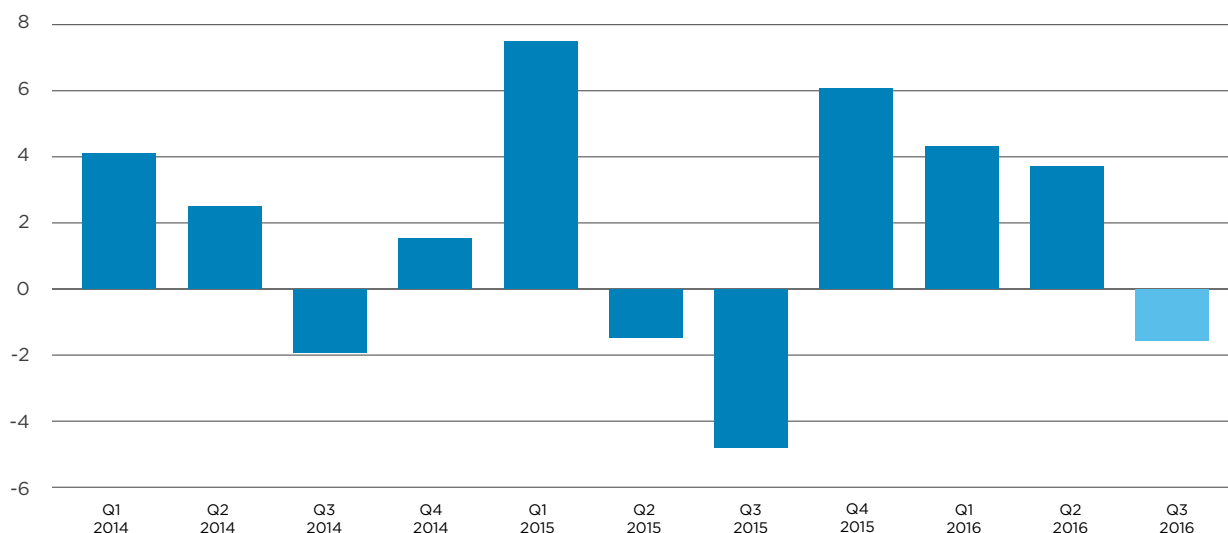
etterspørselen etter nye lån i kommunesektoren holder seg på et lavere nivå enn tidligere år. Kommunalbanken forventer dermed en lavere gjeldsvekst i 2016 enn på mange år. Etterspørselen etter lån med lang løpetid har imidlertid vært god. Kommunalbanken har gjennom kvartalet prioritert denne typen lån og volumet av utlån med kort løpetid er blitt redusert.

Utbetaling av nye lån i kvartalet utgjorde 8 milliarder kroner, mot 5,6 milliarder kroner i tredje kvartal 2015.

INNLÅN

Innlånsaktiviteten i tredje kvartal 2016 har vært moderat grunnet god likviditet. Totalt ble det utstedt obligasjoner for 16,0 milliarder kroner fordelt på 70 låneopptak i ni ulike valutaer, mot 7,1 milliarder kroner i 2015. I september utstedte banken årets andre benchmarklån i amerikanske dollar, denne gang med fem års løpetid. Transaksjonen ble betydelig overtegnet og priset i nedre del av indikert prisintervall. Lånet fikk en bred global distribusjon med hovedvekt på

UTLÅNSVEKST
(tall i milliarder kroner)

sentralbanker og offisielle institusjoner i Asia, USA og Europa. Så langt i år er det utstedt obligasjoner for 64,1 milliarder kroner, som er noe høyere enn samme periode i 2015. Kommunalbanken har høyeste oppnåelige kredittrating AAA/Aaa fra Standard & Poor's og Moody's.

LIKVIDITETSFORVALTNING

Likviditetsreserven tilsvarende over tid bankens netto finansieringsbehov i ett år, og er plassert slik at institusjonen kan dekke alle forpliktelser de kommende 12 måneder uten ny opplåning. Likviditetsporteføljen holdes primært i utenlandsk valuta. En sterkere norsk krone, spesielt mot amerikanske dollar, mot slutten av kvartalet gir en redusert likviditetsportefølje. Porteføljen utgjorde 119,5 milliarder kroner per 30. september 2016, hvilket er en reduksjon på 38,1 milliarder mot samme periode i 2015.

Likviditetsreserven plasseres i rentepapirer utstedt av stater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker, obligasjoner med fortrinnsrett og kortsiktig mot finansforetak med høy kredittverdighet.

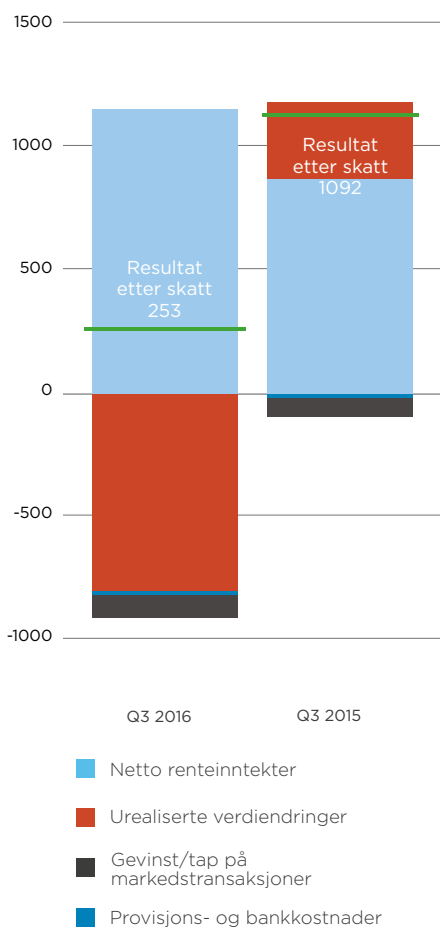
KAPITAL

Tellende ansvarlig kapital utgjorde 13,7 milliarder kroner per 30. september, kjernekapital utgjorde 11,7 milliarder kroner og ren kjernekapital 10,7 milliarder kroner. Forvaltningskapitalen er redusert med 27,7 milliarder kroner siden årsskiftet, og med 15,2 milliarder i siste kvartal.

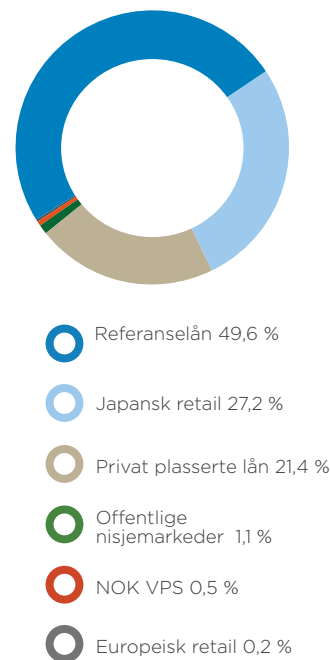
Kommunalbanken hadde ved utgangen av 3. kvartal 2016 en ren kjernekapitaldekning på 15,96 prosent, en kjernekapitaldekning på 17,44 prosent og en total kapitaldekning på 20,43 prosent. Minimums- og bufferkravene økte fra 1. juli 2016 til 13,5 prosent ren kjernekapitaldekning, 15,0 prosent kjernekapitaldekning og 17,0 prosent total kapitaldekning.

Oslo, 21. oktober 2016
Styret for Kommunalbanken AS

FORDELING AV RESULTAT ETTER SKATT (tall i millioner kroner)

NYE INNLÅN juli-september 2016

SAMMENDRATT DELÅRSREGNSKAP

RESULTATREGNSKAP

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	juli- september 2016	januar- september 2016	juli- september 2015	januar- september 2015	2015
Renteinntekter		1 404	4 117	1 361	4 174	5 496
Rentekostnader		832	2 575	970	2 980	3 854
Netto renteinntekter	1	572	1 542	391	1 194	1 642
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		10	22	9	22	30
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	2	-256	-1 070	439	426	1 116
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner		6	13	0	4	6
Sum andre driftsinntekter		-260	-1 078	430	408	1 092
Lønn og generelle administrasjonskostnader		34	92	29	83	115
Avskrivninger		5	14	1	2	5
Andre driftskostnader		9	21	7	21	30
Sum driftskostnader		48	127	37	106	151
Resultat før skatt		263	337	784	1 496	2 583
Skattekostnad		66	84	212	404	713
Resultat for regnskapsperioden		198	253	572	1 092	1 870
Andel tilordnet aksjonær		193	238	567	1 086	1 859
Andel tilordnet fondsobligasjonseiere		5	15	5	6	11

TOTALRESULTAT

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	juli- september 2016	januar- september 2016	juli- september 2015	januar- september 2015	2015
Resultat for regnskapsperioden		198	253	572	1 092	1 870
Andre innregnede inntekter og kostnader						
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>						
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		0	0	0	0	16
Herav skatt		0	0	0	0	4
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		0	0	0	0	12
Totalresultat for perioden		198	253	572	1 092	1 882

BALANSE

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	30. september 2016	30. september 2015	31. desember 2015
Eiendeler				
Fordringer på kredittinstitusjoner	3,4	22 332	23 757	19 428
Utlån til kunder	3,4,5	263 103	251 090	256 815
Sertifikater og obligasjoner	3,4,7,8	122 059	161 089	149 944
Finansielle derivater	3,4	13 801	24 843	22 831
Utsatt skattefordel		201	86	201
Andre eiendeler		156	130	142
Sum eiendeler		421 652	460 995	449 361
Gjeld og egenkapital				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3,4	3 869	13 277	7 167
Obligasjongjeld	3,4,6	369 895	399 402	390 107
Finansielle derivater	3,4	33 657	34 618	37 207
Annen gjeld		33	32	36
Betalbar skatt		79	385	829
Pensjonsforpliktelser		49	61	49
Ansvarlig lånekapital	3,4	2 048	1 803	1 764
Sum gjeld		409 630	449 578	437 159
Innskutt egenkapital		3 145	3 145	3 145
Fondsobligasjon		994	994	994
Opptjent egenkapital		7 630	6 186	8 063
Totalresultat for perioden		253	1 092	
Sum egenkapital	9	12 022	11 417	12 202
Sum gjeld og egenkapital		421 652	460 995	449 361

ENDRINGER I EGENKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)

1. januar — 30. september 2016

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2016	3 145	994	8 063	12 202
Resultat for perioden	0	0	253	253
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 15	- 15
Utstedelse av fondsobligasjon	0	0	0	0
Utbytte for 2015	0	0	- 417	- 417
Egenkapital per 30. september 2016	3 145	994	7 883	12 022

1. januar — 30. september 2015

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2015	2 145	0	6 191	8 336
Resultat for perioden	0	0	1 092	1 092
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	- 5	- 5
Utstedelse av fondsobligasjon	0	994	0	994
Kapitalforhøyelse	1 000	0	0	1 000
Utbytte for 2014	0	0	0	0
Egenkapital per 30. september 2015	3 145	994	7 278	11 417

1. januar — 31. desember 2015

	Aksjekapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2015	2 145	0	6 191	8 336
Resultat for perioden	0	0	1 870	1 870
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	12	12
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	0	-10	-10
Utstedelse av fondsobligasjon	0	994	0	994
Kapitalforhøyelse	1 000	0	0	1 000
Utbytte for 2014	0	0	0	0
Egenkapital per 31. desember 2015	3 145	994	8 063	12 202

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)

	januar-september 2016	januar-september 2015	2015
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Renteinnbetalinger	3 751	4 195	5 616
Renteutbetalinger	-3 815	-2 969	-3 175
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader	- 22	- 22	-30
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter	13	4	6
Utbetaling til drift	- 113	- 104	-146
Betalt skatt	- 829	- 422	-404
Netto utbetaling av lån til kunder	-6 829	-1 277	-7 298
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer	-7 136	-18 776	-20 789
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer	19 924	6 283	19 049
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler	- 17	- 1	-123
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld	- 4	- 16	-7
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	4 925	- 13 104	-7 302
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	- 13	- 38	69
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	- 13	- 38	69
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling ved utstedelse av sertifikatgjeld	0	3 758	3 758
Tilbakebetaling av sertifikatgjeld	0	-3 855	-3 855
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	64 104	58 974	68 644
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld	-63 807	-91 935	-116 443
Innbetaling ved utstedelse av fondsobligasjon	0	994	994
Renteutbetaling på fondsobligasjon	-20	-7	-14
Innbetaling ved utstedelse av ansvarlig lånekapital	1 991	0	0
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-1 758	0	0
Utbetaling av utbytte	-417	0	0
Innbetaling av aksjekapital	0	1 000	1 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	93	-31 072	-45 917
Sum kontantstrøm	5 005	-44 214	-53 149
Justering for valutakursendringer	-5 336	44 333	53 163
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer	-331	118	13
Kontanter og kontantekvivalenter per 1. januar	34	21	21
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-331	118	13
Kontanter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden	-297	139	34
Herav			
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	<i>0</i>	<i>503</i>	<i>34</i>
<i>Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	<i>-297</i>	<i>-364</i>	<i>0</i>

REGNSKAPSPRINSIPPER

Kommunalbanken utarbeider regnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som er godkjent av EU. Regnskapet for 3. kvartal 2016 er utarbeidet i samsvar med IAS 34 Delårsrapportering, og følger samme regnskapsprinsipper som beskrevet i årsregnskapet for 2015.

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med IFRS krever at ledelsen anvender estimater og skjønnsmessige vurderinger som påvirker bokførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger baseres på historisk erfaring og forventninger om fremtidig utvikling, og faktiske resultater kan avvike fra de estimerte.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller hvor det ikke er tilgjengelige noterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Verdifastsettelse krever at ledelsen gjør vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kredittrisiko og likviditetsrisiko knyttet til finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp.

NOTE 1

Netto renteinntekter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli- september 2016	januar- september 2016	juli- september 2015	januar- september 2015	2015
Fordringer på kredittinstitusjoner	-4	- 13	1	4	5
Utlån til kunder	1 244	3 658	1 250	3 927	5 117
Sertifikater og obligasjoner	13	332	558	1 555	1 884
Finansielle derivater	151	140	- 448	-1 312	-1 509
Sum renteinntekter	1 404	4 117	1 361	4 174	5 496
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	1	0	6	7
Obligasjonsgjeld	2 445	6 074	2 261	7 028	9 415
Finansielle derivater	-1 630	-3 550	-1 299	-4 076	-5 595
Ansvarlig lån	15	49	8	22	27
Sum rentekostnader	832	2 575	970	2 980	3 854
Netto renteinntekter	572	1 542	391	1 194	1 642

NOTE 2

Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli- september 2016	januar- september 2016	juli- september 2015	januar- september 2015	2015
Utlån til kunder	-681	-830	724	-224	-271
Sertifikater og obligasjoner	92	369	-85	-38	-331
Finansielle derivater	36	2 171	-5 757	-10 258	-17 172
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	279	-2 760	5 471	10 848	18 775
Ansvarlig lån	18	-20	86	98	115
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	-256	-1 070	439	426	1 116

Endringer i virkelig verdi oppstår som følge av endringer i markedsparametre—i hovedsak obligasjonspriser, markedsrenter, kredittspreader, basisswapspreader og valutakurser, og reflekteres i balanseført verdi og i resultatregnskapet. Siden Kommunalbanken tar svært begrenset valutarisiko og renterisiko, vil endringene i disse markedsparametrene i all hovedsak være symmetriske på eiendels- og gjeldssiden av balansen og derfor i liten grad gi nettoeffekter i resultatet. Endringer i kredittspreader for investeringer i likviditetsporteføljen, fastrentelån målt til virkelig verdi og egne utstedte obligasjoner, påvirker imidlertid periodens resultat betydelig. På samme måte vil også endringer i basisswapper kunne gi vesentlige nettoeffekter i resultatet.

Netto urealiserte tap i 3. kvartal 2016 på 256 millioner kroner stammer fra inngang i kredittspreader på obligasjonsgjeld og utgang i swapspreader for USD-NOK basisswapper. Urealiserte tap fra fastrentelån i kvartalet skyldes renteendring og har en motgående gevinst for tilhørende derivater som del av total verdiendring på linjen Finansielle derivater i tabellen ovenfor.

NOTE 3

Klassifisering av finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

Per 30. september 2016

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	22 332	5 560	0	0	0	16 772	0
Utlån til kunder	263 103	164 137	0	0	0	98 966	0
Sertifikater og obligasjoner	122 059	120 314	0	0	29	1 716	0
Finansielle derivater	13 801	0	11 174	2 627	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	421 295	290 011	11 174	2 627	29	117 454	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 869	0	0	0	0	0	3 869
Obligasjonsgjeld	369 895	222 660	0	0	0	0	147 235
Finansielle derivater	33 657	0	33 492	165	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	2 048	2 048	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	409 469	224 708	33 492	165	0	0	151 104

Per 30. september 2015

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	23 757	5 241	0	0	0	18 516	0
Utlån til kunder	251 090	154 339	0	0	0	96 751	0
Sertifikater og obligasjoner	161 089	151 275	0	0	89	9 725	0
Finansielle derivater	24 843	0	22 107	2 736	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	460 779	310 855	22 107	2 736	89	124 992	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	13 277	0	0	0	0	0	13 277
Obligasjonsgjeld	399 402	235 647	0	0	0	0	163 755
Finansielle derivater	34 618	0	34 379	239	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 803	1 803	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	449 100	237 450	34 379	239	0	0	177 032

Per 31. desember 2015

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	19 428	2 190	0	0	0	17 238	0
Utlån til kunder	256 815	159 525	0	0	0	97 289	0
Sertifikater og obligasjoner	149 944	146 687	0	0	69	3 188	0
Finansielle derivater	22 831	0	21 016	1 815	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	449 018	308 402	21 016	1 815	69	117 716	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	7 167	0	0	0	0	0	7 167
Obligasjonsgjeld	390 107	231 332	0	0	0	0	158 775
Finansielle derivater	37 207	0	36 435	772	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 764	1 764	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	436 245	233 096	36 435	772	0	0	165 942

NOTE 4

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Benyttede metoder for fastsettelse av virkelig verdi faller inn under tre kategorier, som reflekterer forskjellig grad av verdsettelsesusikkerhet.

Nivå 1: Bruk av noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Bruk av verdsettelsesmetoder med observerbare markedsdata som input

Nivå 3: Bruk av verdsettelsesmetoder hvor input er basert på vesentlig grad av ikke-observerbare data/estimer

Det vises til note 11 i årsregnskapet for ytterligere informasjon om verdsettelsesmetoder og analyser av verdiendringer. Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi i Kommunalbankens balanse per 30. september 2016 fordeler seg på følgende måte i virkelig verdi hierarkiet:

(Beløp i NOK 1 000 000)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	5 560	0	5 560
Utlån til kunder	0	97 241	66 895	164 137
Sertifikater og obligasjoner	84 051	32 323	3 940	120 314
Finansielle derivater	0	10 192	3 609	13 801
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	84 051	145 316	74 444	303 812
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	0	152 502	70 158	222 660
Finansielle derivater	0	17 127	16 530	33 657
Ansvarlig lånekapital	0	0	2 048	2 048
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	0	169 629	88 736	258 365

Avstemming av endringer i Nivå 3

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balansført verdi per 31. desember 2015	58 830	5 967	72 702	1 764	-27 421
Kjøp	0	6 255	-1 140	0	294
Salg	0	0	0	0	0
Nye utstedelser	21 832	0	24 427	2 051	0
Nedbetaling	-18 091	-7 042	-19 884	-1 787	3 726
Overføring til Nivå 3	863	5 786	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-1 775	-5 686	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	5 236	-1 340	-5 947	20	10 480
Balansført verdi per 30. september 2016	66 895	3 940	70 158	2 048	-12 921

Beholdninger som beløper seg til om lag 4 milliarder kroner er overført fra nivå 2 til nivå 1 i 3. kvartal 2016. Det er netto overført beholdninger for 1,1 milliarder kroner fra nivå 3 i kvartalet. Overføringer til og fra nivå 3 skyldes hovedsakelig endring i tilgang på observerbare inndata til verdsettelsesmetoder i perioden, samt refinansiering/produktskifter for Utlån til kunder.

Realiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter i Nivå 3 er presentert i resultatregnskapet som "Netto gevinst/tap på markedstransaksjoner", mens urealisert gevinst/tap er presentert som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Urealisert gevinst/tap valuta er presentert som "Netto renteinntekter".

Opplysninger om verdsettelsesmetoder:

De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilken verdsettelsesmetode som benyttes for å fastsette virkelig verdi. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater eller opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter og eventuelle andre risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimer ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med innebygde derivater eller opsjonselementer verdsettes ved hjelp av opsjonspringsmodeller som bruker både markedsdata og estimer som inndata.

De mest signifikante ikke-observerbare data benyttet i verdsettelse i nivå 3, er kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked. Tabellen nedenfor viser effekten av en 10 bp endring i diskonteringsrenten for relevante eiendeler (økning) og gjeldsposter (reduksjon) innenfor nivå 3 per 30. september 2016.

	30. september 2016
Utlån til kunder	-249
Sertifikater og obligasjoner	-6
Finansielle derivater	-3
Obligasjonsgjeld	-277
Ansvarlig lånekapital	-24
Total	-559

NOTE 5

Utlån til kunder

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	30. september 2016	30. september 2015	31. desember 2015
Hovedstol	261 251	248 353	254 422
Påløpte renter	1 234	1 241	945
Justering til virkelig verdi	619	1 496	1 448
Totalt	263 103	251 090	256 815

NOTE 6

Obligasjonsgjeld

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	30. september 2016	30. september 2015	31. desember 2015
Obligasjonsgjeld per 1. januar (nominell verdi)	400 894	391 285	391 285
Nye utstedelser	64 103	59 395	68 644
Nedbetalinger	-61 236	-92 311	-113 583
Amortisering	-2 571	375	-2 860
Valutajustering	-22 754	43 839	57 408
Obligasjonsgjeld ved periodens slutt (nominell verdi)	378 437	402 583	400 894
Påløpte renter	2 503	2 718	3 017
Justering til virkelig verdi	-11 045	-5 899	-13 805
Sum obligasjonsgjeld	369 895	399 402	390 107

NOTE 7

Sertifikater og obligasjoner

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	30. september 2016	30. september 2015	31. desember 2015
Norge			
Utstedt av andre	6 393	2 480	14 754
Utland			
Utstedt av offentlige ¹	102 403	109 729	87 978
Utstedt av andre	13 262	48 880	47 212
Sum sertifikater og obligasjoner	122 059	161 089	149 944

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	30. september 2016	30. september 2015	31. desember 2015
Under 1 år	58 534	69 033	81 576
1-5 år	60 871	83 868	68 368
Over 5 år	2 654	8 188	0
Sum sertifikater og obligasjoner	122 059	161 089	149 944

NOTE 8

Kreditteksponering i sertifikater og obligasjoner

Tall i tabellen representerer faktisk kreditteksponering

Eksponering per 30. september 2016

Forfall	< 1 år				> 1 år				Totalt
	A-1	A-2	A-3	Ikke ratet	A	AA	AAA	Ikke ratet	
Stater og sentralbanker	12 510	0	0	0	0	8 326	6 334	0	27 170
Multilaterale utviklingsbanker	7 374	0	0	0	0	1 396	7 512	0	16 283
Regionale myndigheter	16 519	0	0	4 634	793	15 592	16 322	4 350	58 210
Finansinstitusjoner	264	0	0	0	0	0	0	0	264
Verdipapirisering	0	0	0	0	0	10	15	0	25
Covered bonds	17 234	0	0	0	0	0	2 874	0	20 108
Totalt	53 901	0	0	4 634	793	25 324	33 057	4 350	122 059

NOTE 9

Ansvarlig kapital

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2016	30. september 2015	31. desember 2015
Ren kjernekapital			
Innbetalt aksjekapital	3 145	3 145	3 145
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	7 630	6 186	6 193
Andel av resultatet som inngår i ansvarlig kapital	253	1 092	1 870
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	0	0
Balanseført utsatt skattefordel*	0	0	0
Andre immaterielle eiendeler	-139	-114	-124
Påregnelig utbytte	-308	-328	-417
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	95	-35	-281
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0	0
Sum ren kjernekapital	10 676	9 946	10 385
Annen godkjent kjernekapital	994	994	994
Sum kjernekapital	11 670	10 940	11 379
<i>Tilleggskapital</i>			
Ansvarlig lån	2 000	1 571	1 571
Sum tilleggskapital	2 000	1 571	1 571
Sum ansvarlig kapital	13 670	12 511	12 950

*Kun ikke reverserende utsatt skattefordel skal trekkes fra her

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

NOTE 10

Kapitaldekning

(Beløp i NOK 1 000 000)

	30. september 2016			30. september 2015	31. desember 2015
	Bokført verdi	Beregnings- grunnlag	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning	Kapitalkrav og -dekning
Kredittrisiko (Standardmetode)					
Stater og sentralbanker	27 171	0	0	0	0
Lokale og regionale myndigheter	317 860	53 544	4 284	4 111	4 195
<i>Herav norske kommuner</i>	263 062	53 410	4 273	4 100	4 184
Offentlig eide foretak	6 977	0	0	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	16 284	0	0	0	0
Finansinstitusjoner	30 906	6 406	512	680	561
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	8 292	1 883	151	159	203
Engasjementer med sikkerhet i boligeien- dom	42	42	3	3	4
Obligasjoner med fortrinnsrett	20 108	2 011	161	349	343
Øvrige engasjementer	17	17	1	1	1
Verdipapirisering	25	14	1	3	2
Tilleggskrav for CVA-risiko	164	2 054	164	151	175
Sum kredittrisiko	419 552	64 087	5 127	5 299	5 282
Markedsrisiko	0	0	0	0	0
Operasjonell risiko (Basismetode)		2 814	225	255	225
Minimumskrav ansvarlig kapital		66 901	5 352	5 553	5 507
Kapitaldekning			20,43 %	18,02 %	18,81%
Kjernekapitaldekning			17,44 %	15,76 %	16,53%
Ren kjernekapitaldekning			15,96 %	14,33 %	15,09%